

V sredo in saboto

izhaja in velja:

za celo leto	5 for.	— kr.
za pol leta	2 "	70 "
za četrt leta	1 "	40 "
Po pošti:		
za celo leto	6 for.	30 kr.
za pol leta	4 "	20 "
za četrt leta	1 "	70 "

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, boji živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznaniła

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat 8 kr. ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; več pismenke plačujejo po prostoru. Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 31.

V Celovcu v saboto 29. aprila 1865.

Tečaj I.

Narodni dom in njegovi stavitelji.

III.

Srenjski predstojniki ali župani so možje, ktere je zaupanje in spoštovanje cele okolice povzdignilo na to častno mesto, — so možje, ki so se po šolah bolj izurili in omikali ter pri prostem kmetu s svojo besedo in z djanjem veliko premorejo, — so možje, katerim je tudi visoka vlada precej pravic in oblasti izročila in torej tudi na njih besede in nasvete rajše posluša. Ni se po tem torej čuditi, da tudi župane stavimo med stavitelje našega narodnega doma. Dopustite, čč. gg. župani, naši pervaki, naša podpora in nada, da „Slovenec“ tudi vam spregovori pohlevno besedo!

a) Najprej vam na serce polagamo in goreče priporočamo naše ljudske šole. Lepe pravice zastran ljudskih šol odkazuje srenjam nova srenjska postava; pa od vseh danes ne moremo govoriti, zatorej povemo le nekaj malega zastran dveh reči. Najprej ne nemškutarite v ljudski šoli! Poslušajte, kaj vam povejo Slovencev najboljši prijatel, rajni knezoškof Anton Martin Slomšek. V „Drobtinah“ l. 1853 pišejo tako le: „Dobra šola glavo razjasnuje in serce za dobro ogreva; in to je šole prvi, sveti namen. Učiti otroke po kerščansko modro živeti, si za časno srečo in za večno zveličanje skerbeti, za to je šola. Pošteno djanje ima v šoli pervo, — posvetno znanje poslednje mesto. Dobro je znati pisati in brati, pa stokrat bolje pošteno ravnati. Brez modre glave in pravičnega serca je tudi nemška beseda prazen mak. Slovenci! ne bodite abotne šalobarde, le na nemščino gnati, pobistrenje glave in požlahtnjenje serca pa zanemarjati. Ovo bi bilo narobe delo. Šole so nam potrebne, to lahko vsak spozna; ali kdor le po nemškeji besedi šole ceni, se močno goljufa. Gorje vam, ako svoje otroke samo za to v šolo pošiljate, naj bi se nemčije učili, za modro glavo in pošteno serce vam pa ni mar! Nezarobljeni, napuhnjeni otroci vas bodo po nemško kleli, vi starši bote pa po slovensko solze točili. Potrebnejše je se Boga bati in spoštovati starše, kakor nemškovati. Dobra je nemška beseda, dobra, in kdor se nje lotiti utegne, naj ne zamudi; pa edina pot k pravi sreči ni, kakor nekteri mislijo. Lepo Bogu služiti, očeta in mater lepo imeti, cesarju ali od Boga dani gosposki pokornemu biti, svoje delo dobro znati, svoje dolžnosti, križe in težave (Adamov jarm) voljno nositi, veselo živeti in srečno umreti: ovi zlati nauki so človeku veliko potrebnejši ko nemščina, ona bodi pridnim šolarjem naveržek“. Da! veliko reči se ima mlad človek učiti naše dni; kako se jih hoče slovenski otrok naučiti, kakor v domačem, slovenskem jeziku? Zatorej, gospodje župani! bodite pametni in ne nemškujte po slovenskih šolah!

Drugič dajajte g. učitelju radi in redno, kar mu gre. Znano je celemu svetu, da je plačilo ljudskih učiteljev grozno pičlo, delo njih pa sila imenitno in težavno. Ni kerščansko in tudi ne postavno, da

mora ubogi učitelj na kervavo zasluženi denar čakati tedne in mesece! V nebo vpijoč greh je, ubogim zaslužek zadrževati ali utergovati. Stavljamo sem le, kar nam je te dni nek izveden mož in šolsk prijatelj pisal: „Učitelji so tukaj, kar plačo zadeva, prave sirote; nihče se jih ne usmili in jim ne pomaga, da bi se jim dohodki vsaj enmalo zboljšali, kar bi lahko mogoče bilo. Kjer pa je učitelj borno plačan, tam tudi veselja do šole nima. Najhujše pa je v D. . . . zastran učiteljevega plačila štrana zmedena; g. fajmošter so nad tem čisto nedolžni in ne morejo kaj pomagati. Pomagati bi samo le mogla srenjski župan in okrajni predstojnik, pa od te strani se ne zgodi ničesar“. Terde pa žalostne besede, — da bi skorej po Slovenskem bilo drugače!

(Konec pride.)

Deržavni zbor.

24. t. m. je bila spet po počitnicah prva seja napovedana, ali ni je bilo, ker se še ni bilo 100 poslancev sešlo. Najberže ne bode letos zborovanja ni konca ni kraja. Že od sv. Martina sem so poslanci skupej, ali razun polovice letošnjega proračuna niso še nič drugega posebnega dognali. Pa tudi zanaprej je malo upanja, da bi se kaj drugega lotiti mogli, ker — časa ne bo, razun če zdaj prav hitro sklepajo, kar pa ni lahko pričakovati. Da bi se že skorej zbor na bolj kratek čas omejil, ker bi bilo to za poslance in za vse bolje! — 25. pa se je že toliko poslancev zbralo, da je mogla seja biti. Končalo se je v njej posvetovanje o tem, kar potrebuje finančno ministerstvo. Tu so se spet slišale žalostne tožbe, kako hudo da se ljudem godi in se davkovski zastanki vedno bolj množé itd., itd. Poslanec Šneider svetuje, naj se priklade za neposrednji davek prihodnje leto zmanjšajo. G. Plener pa tolaži zbornico in ji zbuja upanje, da bode skorej bolje. Gotovo bo vsem ta tolažba dobro djala; le želeti je, da bi napovedani bolji časi kmalo kmalo prišli! Neposrednjega davka se je 108¼, priklad pa 16 milijonov gld. dovolilo. —

Avstrijansko cesarstvo.

Dežele notrajno-avstrijske.

□ V Celovcu 28. aprila. — Tudi pri volitvah II. in I. volitevnega oddelka udeleževalo se je malo malo volivcev. Najbolj čudno se nam to zdi pri I. volivstvu, v ktero večidel spada inteligencija in vsake baže veljaki. Od 134 volivcev sešlo se jih je le 34! To nikakor ne razodeva napredovanja, ampak neko silno kužno apatijo do javnih zadev in žalostno rakovo pot. Če gospodi ni veliko ali nič zanje mar, kaj sme mo od obertnikov in kmetov pričakovati? To je zares žalostno! — Iz labudske doline se sliši, da legar pa jenjuje in da ni kužen. Do 20. apr. jih je v st. Pavelski fari 21 umerlo, zbolelo pa vseh skupej 40. Toplice v Belah s posestvom vred so na prodaj. Kerčmar in posestnik Moro v Verbi je v Celovskem

jezeru primerne toplice napravil, kar bode gotovo občinstvu pa tudi njemu samemu v velik prid. — Prihodnjo nedeljo bode novi korar, v. č. g. Raspotnik Andrej, inštaliran ali vpeljan. —

Iz zilske doline (Družba učiteljem itd. v pomoč.) Že leta 1859 se je v dekaniji kerške doline osnovala imenovana družba, — pa ni našla potrebne podpore. Vendar se je v teh letih nabrala glavница od 1230 gld. po 5% v državnih obligacijah. Leta 1863 se je torej družbino vodstvo obrnilo na deželni zbor in ga prosilo, naj tej družbi tudi kaj iz deželne denarnice dovoliti blagovoli. In glej! deželni zbor je dovolil, začemši od l. 1865, vsako leto 500 gld., kar znaša glavnico od 10.000 gld. Po tem torej ima naša nova družba za začetek prav lepo in imenitno matico od 11.230 gld. Razun obresti te glavnice dobivlja dalje družba svojih potrebnih denarjev od vpisnine, koja znaša 5 gld. in se plača od vsakega družnika na enkrat ali po 1 gld. v petih letih. Slednjič plačuje vsak ud na leto 3 gld. letnine. Na Koroškem imajo ljudske šole veliko premožnih prijateljev; ti ne bojo te družbe pozabili, podpirali jo bojo z darili in tudi nje se spominjali v oporokah na smertni postelji. Tako bode matica gotovo vedno bolj in bolj naraščala in lepo pomoč podajala družnikom svojim.

Družnik pa more biti vsak očitno postavljen učitelj ljudskih šol in ravno tak podučitelj. Pravice, ki jih dobi on in njegova družina, so te le:

a) Ako je 5 let nepretergano pri družbi, dobi na leto 30 gld. podpore; ako je 10 let, 40 gld., — 15 let 55 gld., 20 let 75 gld. in 25 let 100 gld.

b) Vdova takega učitelja dobi $\frac{3}{4}$ tiste podpore, koja učitelju na den njegove smerti gre po §. 5 č. a.; — zgubi pa to pravico, ako umerje, se vda, ali pa če je bila o smerti svojega moža od njega postavno ločena.

c) Sirote (ki nimajo ne očeta ne matere) dobivljajo po smerti svojega očeta vdovca, kar po §. 5 č. b. materi gre, — po smerti svoje matere vdove uživljajo svojo dotično podporo naprej, pa v obeh primerljajih le do 15. leta. Ako je učitelj o svoji smerti od žene svoje postavno ločen živel, dobojo otroci $\frac{3}{4}$ tiste podpore, ktero ima oče na den svoje smerti po §. 5 č. a) pravico tirjati.

d) Ako umerje družnik, ki pa še ni bil celih 5 let pri družbi, dobi njegova vdova vse, kar je njen mož vložil, brez obresti nazaj, pa nima ničesar drugega tirjati. Ravno to velja tudi od sirot takega očeta.

To družbo varuje in pokriva sam deželni koroški zbor, pa tudi visokovredno knezoškofijstvo jej je obljubilo podporo svojo.

Družbo vodi in njena opravila opravlja vodstvo, ki obstoji in predstojnika in še štirih udov; — odbor, ki obstoji iz osem učiteljev, ki morajo družniki biti in v Celovcu ali blizu Celovca stanovati; — in občni zbor, ki se sklicuje vsako peto leto. — Ako družba kakor si bodi neha, plačajo se najprej vsi družbini dolgovi; — potem se oskerbi, da učitelji, vdove in sirote svoje podpore, ktere jim po družbinih pravilih gredo, tudi zanaprej redno in gotovo dobivljajo; — če še toliko ostane, da se vsem družnikom ves vložen denar nazaj, ako pa je premalo, odbije se vsakemu po odstotkih; — in slednjič, ako po vsem tem še vendar kaj denarja ostane, napravijo se štipendije za šolske pripravnike po 30 — 50 gld., pri kterih delitvi naj se posebno na sinove koroških učiteljev ozir jemlje.

Ženofovo ali gorsičino zerno za to prelepo družbo je vsejano; prilijajmo, trebimo in rahljajmo, da prizori skorej široko drevo. Komej bode 10 let, kar je nekaj

ubogih meščanov v Celovcu zbralo 63 gld. in sprožilo družbo bornim rokodelcem in obertnikom v pomoč. In glejte! leta 1864 je ravno ta družbica sprebernila že 206.604 gld.! „Iz malega raste veliko“, — pomagaj si sam, in Bog ti bode pomagal!

Iz kanalske doline 20. aprila. L. — (Slov. knjigoterštvo) kar je „Slovenec“ omenil zavoljo slovenskega knjigoterštva, je žalostna resnica. Lansko jesen sem želel si kupiti nekterih iztisov „Razlagove pesmarice“. Pa ne enega iztisa nisem več dobil ne pri Leonu ne pri Liegelnu. Vendar ta bi še bila morebiti dobiti pri g. založniku. Alj drugače je zastran Prešernovih pesem. Kdo je vedel, da so v Blaznikovem magacinu shranjene? Naročevanje na en ali 2 iztisa preveč stroškov prizadeva. To je gotovo. Najprej se mora plačevati frankirani list z 10 ali 15 kr., potem poštnina za poslane knjige, tretjič še poštnina za pošiljanje denarja, ako ti knjigar zaupa. Tako skorej poštnina več znaša, kot so bukve vredne. Kedar pa imajo deželni knjigarji bukve v zalogi, jih lahko brez stroškov v pregled pošiljajo, konec leta pa se ž njimi poravna. Marsikteri bi si kupil to ali drugo knjižico, ko bi ne bilo sitnega naročevanja! — Pri nas je danes taka vročina, da kaže gorkomer v senci 15° R. ob 2 popoldne. Tudi grometi je že začelo.

Iz Maribora 24. m. travna. (Čitavnica in Slomšekov spominek). — r — Včeraj je imela naša čitavnica občni zbor, in sklenilo se je:

1. Da napravimo tudi letos večo besedo tako, da se jej morejo udeležiti tudi taki, ki niso naši člani.

2. Naj se s to besedo posebno slovesno obhaja spomin našega neumerlega Antona Martina Slomškega.

3. Naj se določi vstopnina, in čisti dohodki naj bodo začetek posebne zaloge, iz ktere bi se postavil Slomšku slovesen spominek v Mariboru.

4. Delo se je naložilo stalnemu odboru s tim, da se sme v ta namen pomnožiti po primernih potrebah.

Iz serca rad naznanujem to slovenskemu svetu, in mislim, da bo ta novica marsikteremu Slovincu po všeči. Se ve da naša čitavnica ni toliko poklicana k temu, da bi slavila cerkvene zasluge Slomškovke, kolikor ga sme slaviti kot narodnega pesnika in pisatelja. Pa tudi prošnjo sklepam z naznanilom, in sicer to - le: Da bi nas blagovolil vsak Slovenec podpirati, ki kaj o Slomšku hrani bodi-si spomin kakšnega blagega čina, ali mična pesmica itd. Naše slovenske umetnike v glasbi pa prosimo, naj se skazejo v tak lepi namen; naj nam složijo lepe napeve Slomškovih pesem. Vi pa, kterim je Bog podaril pesniško žilo, zapojte nam pesmi Slomšku v slavo! Tri leta smo žalovali za njim, čas je, z veseljem se ga spominjati, in se ponašati s tim, da smo ga imeli! —

— **Iz Štajara.** Š. (Kako župani županujejo?) Ker nova srenjska postava globoko sega v vsakdanje življenje, naj mi bo dovoljeno tú le nektare napake omeniti, ki se vrivajo po srenjah bolj in bolj v veliko škodo srenjčanov samih; morebiti se še oglasi drug glas iz slovenskih okrajin, ki nam bo tudi povedal, kako jim zarano v okom priti.

Najprej je nepostavnosti omeniti, da župani ne zbirajo okoli sebe odbornikov, kedar jih je zbirati treba v posvetovanje nekterih po postavi naštetih reči. Župan čisto sam odločuje brez vsega posvetovanja celó zakonsko privoljenje takim ljudem, kterim bi ga morebiti odbor odrekel. Tako pozneje lahko postavi naraste nova naloga, da oskerbljuje celo družino, po samosvojnosti županovi. Tu le lahko pomaga, če župan vé postavu in če tudi hoče se ravnati po njej; da se pa

ravnati more, je potrebno, da jo tudi odborniki vedó, ker potem lahko tirjajo od župana, da postavno županuje. Torej postavne vednosti širiti, postav se učiti, tega bo precej treba.

Druga napaka je, da povsod ne zapisujejo protokolov, kakor zopet postava tirja. Pomenkovajo se odborniki le med sebo, kakor pri čisto navadnih rečeh ter mislijo, da bi odveč bilo še te pomenke zapisavati. Vendar pa nikdo ne bi imel prepričanja in vere, da je vse županovo djanje postavno, ako se ne bi zapisavali predmeti in sklepi posvetovanja. Po protokolih se lahko prepriča vsak srenjan, kaj sklepa srenjsko starešinstvo, pa tudi vlada lahko čuva, da se postavno ravnanje ne opusti. Zadnjič pa so nekteri župani preskopi z domovnicami; bojijo se pre nagliti; alj vendar je ta velika previdnost jako škodljiva ne le za tistega, ki domovnice prosi, temuč tudi za srenjo samo.

Naj pa bo še tako sitno, obširno in natančno županovanje,*) enkrat se mora vpeljati, ako se ima kedaj vkoreniniti pri nas samooskerbstvo!

Iz Ljubljane. K. (Dalje.) Kar sodnije zadeva, priznati moramo, da one večji del slovenske vloge tudi resnično v slovenskem jeziku rešujejo. Če pa te odloke bereš, pa komej več, kaj se ti odpiše, s takimi velikimi napakami se ti slovenščina piše, da si ne po volji misliš, pisalec gotovo bolje kitajski nego slovenski razumeva. Kar je nam znano, nahaja se posebno v Ljubljani dosti mladih ljudi, ki so zraven nemščine tudi v slovenščini izurjeni. Mi mislimo, če se ostarela kost noče slovenskega pravopisa naučiti, kar je gotovo vsakemu v 8 dneh mogoče, naj tedaj prostor pripravnemu človeku naredi. — Če smo pa rekli, da sodnije večji del slovenske vloge tudi v slovenskem jeziku rešujejo, je pa tudi to že vse, kar se zgodi. Če tedaj n. p. vsled slovenske tožbe k obravnavi prideš, se tudi s teboj in s tvojim nasprotnikom sicer v slovenskem jeziku obravnuješ, zapisnik obravnave pa se bo gotovo le nemški pisal in potem dobiš tudi primerni odgovor le nemški. Posebno čudno se nam zdi, da tisti gospodje, ki naše vloge v slovenskem jeziku rešujejo, z nami slovenski obravnavajo tudi slovenskega zapisnika ne pišejo in ga tudi tako ne rešijo. Med take sodnike moramo prištevati tudi gospode, ki jih za zmoežne v slovenskem jeziku in sploh za naučene domorodce poznamo. Ker gospodje slovenski jezik razumejo, vlada pa je slovenski pisati ukazala, moramo misliti, da se iz zgolj tožljivosti iz mladega priljubljenih oblik deržijo starega kopita; pri mlajših je pa vzrok zopet drug; ti se oblik ne le po lastni skušnji nego večji del iz del svojih prednikov privadijo; ker slovenskih obrazov ali formularjev nimajo, rabijo tedaj nemške. Mogoče da so vzroki drugi; kakor dolgo pa nam jih kdo ne naznani, deržimo se naznanjenih.

Razun deržavnih so pa za občinstvo posebno važne pisalnice odvetnikov in bilježnikov (advokatov in notarjev). Kakošne so pa te? Če odgovorimo, da ne boljše od poprejšnjih, tako smo jih še le slabo zaznamovali, kajti kar je nam znano, piše se v Ljubljani le v eni sami v slovenskem jeziku, če se tako zahteva. Kaj nam tedaj pomaga, če nam je dovoljeno slovenske vloge uradom predlagati, če pa takih gospodov nimamo, ki bi nam jih hotli narejati in pisati? — (Dalje prih.)

Dežele trojedine kraljevine.

Iz Varaždina. B. (Konec.) (Županijske skupščine.) Čitajo se za tem dopisi drugih županij

*) Slovenskim županom spet živo priporočamo Geršakovo „Čitavnico“, v kateri se uči, kako županovati, da bo prav. Vredn.

in oblasti, in skupščina sklene, kaj naj se jim odgovori. — Zdaj pridejo na versto županijske zadeve in potrebe, n. p. ceste, županijska poslopja, zavodi (inštituti), gospodarstvo, obertnost, ljudska omika, učilnice, ječe; pri tem dobivajo kotarski sodniki dotične naloge, ter se odločuje, koliko ima vsak županijanin za županijske potrebe plačati. Tudi se tu pregledujejo računi županijskih uradnikov, odredi se cena mesu, volijo se odbori in poverenstva (pooblastila), ki imajo posamezne predmete natanko pretresati, pregledati in vsestransko obrazložene prihodnje skupščini predložiti. Tu se tudi pogovarja in posvetuje, kako naj se pobira porez, (dača ali davek), da bode lože za županijane; kako naj se novači ali rekrutira, da se ne godi nikomur krivica; kako naj se pomaga v nesreči povodnje, ognja, gladi itd.

Z eno besedo, v županijsko skupščino spada vse, kar se tiče blagra županijanov. V teh zadevah more vsak skupščinar nasvetovati in predlagati, skupščina pa sklepaje, se ve da po večini glasov, kaj ima obveljati.

Skupščina nadgleda tudi občine ali srenje cele županije ter pazi, da se ne dela nezakonito ali napčno; če kaj takega najde, vničuje se to in se zakonito prenaredi. — Skupščina nareja ustanove, ki vsakega županijana vežejo. Da pa take ustanove obveljajo, mora jih potrditi namestniško svetovavstvo kot namestnik Nj. veličanstva kralja. To veljavnost more namestniško svetovavstvo le takrat odreči, kedar so take ustanove proti zakonom deželnim, proti ustavu in kedar bi vodili na zlo. Namestniško svetovavstvo je v obče nadzornik županij. Nasproti so pa tudi županijske skupščine čuvarice ustave ali konstitucije in zakonov.

Vsakej oblasti, tudi kralju s predstavko, velikemu županu s pritožbo, se vprejo, ako bi hotel kaj nezakonitega in protiustavnega počenjati ali zapovedati. Je nekaj primerov, da so se pod prvosedništvom podžupanovim ustavljale velike skupščine, ki jih je hotel veliki župan raspustiti, pa so sklenile pritožbo na kralja proti velikemu županu, in kralj ga je odstavil in na njegovo mesto drugega imenoval. V obče napravi skupščina pritožbo (remonštracijo) proti vsakej neustavnej naredbi in oznanj tako pritožbo drugim županijam in municipijam, ter jih vabi, naj tudi one to isto storijo. Ta vzajemnost biva tudi pri vseh drugih važnih sklepkih.

Le nekaj in le najpoglavitnije sem vam povedal o županijah na Hervaškem, ki so prav za prav velike srenje. Da so to lepe in imenitne pravice, gotovo vsaki poterdi. Stare so, zato jih pa tudi ljubimo še bolj kot sladko starino, ki jo tudi Slovenci obračajo.

Če te skupščine, preljubi bratje, dobro premislite in preudarite, in jih primerite z vašim deželnim zborom, našli bote, zakaj so nam tako ljube, zakaj jih tako čislamo in toliko o njih pišemo. Pa tudi to bote našli, zakaj se tolikokrat županijani borijo z višimi oblastmi.

Dalmacija. Tudi drugi poslanci od opozicijske stranke so se že oglasili, in tirjajo s krepko pa čedno besedo, naj se jim naznani, zakaj da se njih obnašanje kot protiaustrijsko sumniči? in da tako grenkih ne morejo molčé požirati. Vladin dunajski list odgovarja, da deželni poglavar nikomur ni odgovora dolžen, razun cesarju pa ministru. Mi mislimo, da zlasti v tej zadevi, ker gre za čast in dobro ime, se nihče ne sme pred svetom tje v en dan ogerjevati in na sumu imeti, pa ne povedati, kaj je zadalžil. To bi bilo jako nevarno! —

Ptuje dežele.

Serbska. Nekdo v praško „Politiko“ piše, da zdaj prevzame nekdanji avstrijski stotnik, g. Oreskovič

delaven mož, vojaško poveljništvo. Obeta se zanaprej večja delavnost, zlasti v vnanjih zadevah.

Ruska. Velika žalost je zadela cara in njegovo rodovino, ker je njegov najstarejši sin in naslednik, zaročeni z dansko kraljico, v pomorskem mestu Nici umerl. Car sam z vso rodbino je bil tam pri smertni postelji. Tudi od drugega sina se govori, da je bolehen, in da bode tedaj najberže tretji sin, carevič Vladimir, za naslednika oklican. — Veliki knez Konstantin se je neki z znanim grofom Muravievom pomiril. —

Bavarska. Od kralja se lepe reči pripovedujejo, kako da poslance prijazno sprejema in o vsem vprašuje, kar zadeva državni blagor. Tudi bode neki veliko amnestijo (pomilostenje) podelil. Kaže se tedaj, da se bode ravnal po besedah svojega očeta, ki je rekel: „S svojim ljudstvom hočem mir imeti!“

Sardinska. Z rimskim vprašanjem se spet državniki mnogo trudijo. Nek g. Vegezzi se jena vladino povelje v Rim podal, pogajat se s papeževo vlado o financah in derž dolgu ter da bi papežu ponudil 20 milijonov dohodkov. Težko bo kaj opravil; prej bode slišal iz ust sv. Očeta staro besedo: „Non possumus“ — ne moremo!

Španska. Odtod se vedno huje reči napovedujejo. Pravijo, da je dežela kaj nemirna in da bode zdaj velik punt vstal. General Prim neki zelo podpihuje. Želeti ji je pa miru. —

Amerika. Ravnokar nam je došla nepričakovana novica, da je bil 15. t. m. pervosednik Linkoln skrivé umorjen, in da je tudi minister vnanjih zadev, Sevard, v veliki nevarnosti, ker je tudi zelo poškodovan. Kako se bode zdaj štrina ameriških zadev poravnala, sam Bog ve; upamo pa, da vendar ne bo toliko kervi zastoj prelite. — **Iz Mehike** gredó glasi, da se cesarstvo uterjuje, zraven pa da tudi republikanci od zedinjenih držav pomoči pričakujejo. — Tudi se sliši, da je v Panami in Peruviji punt vstal. —

Razne novice.

* One dni so nam časniki naznanjali, da je g. Šmerling z nova zapovedal, kako naj se otroci v kerščanskem nauku bolj djansko ali praktično podučujejo, da jim bode bolj hasnilo. — To se nam čudno zdi. Dozdaj smo mislili, da imajo le škofje „o kerščanskem nauku“ zapovedovati, kako in kaj; ali zdaj si neutrudljivi g. Šmerling, ki je že tako zelo z mnogoverstnimi opravili obložen, še s tem glavo beli, da pojasnuje, kako otroke keršč. nauka učiti. Ubogi minister, da se tudi s takimi rečmi ukvarja! — G. o. Miha Podgoršek, senijor kapucinski na Štajerskem, rojen v Gorici l. 1781, je umerl. — Rodbina rajnega g. dra Čubra je podedovala po najviši naredbi tudi rajnega primek: plemeniti Okroški. — V okraju, ki spada k graški viši deželni sodnji, se bode spet število odvjetnikov ali advokatov za 12 pomnožilo. 9 jih dobi Štajerska, 3 Koroška, 2 pa Kranjska dežela. — Na Dunaju se je 22. t. m. doprinesel strašen razbojni umor. Ves Dunaj je ostrašen in na nogah. V videmskem predmestju, pred velikim tergom, kjer je teržišče za sadje, in se vedno dosti ljudi suče, imel je kupec Obrist, ki z zlatnino in srebernino kupčuje, svojo prodajavnico. Šel je dopoldne o 1/2 10 tega dne v opravih za nekaj časa od doma, pustivši svojo mlado ženo samo v prodajavnici. Ta čas pa pride k nji notri nekdo in jo za nekaj vpraša. Med tem, ko ona tiste reči išče, jo mahne s seboj prineseno in v papir zavito se-

kiro parkrat prav hudo po glavi, in ko se zgrudi, jo hitro v kot potisne, potem pa kar najhitreje more, za 4000 gld. vrednosti pokrade in zbeži, da ga ni nihče videl in kar nič slišal. Žena je revica, ker bode zaradi toliko ran težko ozdravela. Policija je vse žile napela, na vse kraje patrolirala in 1000 gld. postavila na glavo strašnega razbojnika, da bi ga prej pravica zasačila. In res so ga že v nekem mestu blizu Dunaja koj v nedeljo potem spoznali in vjeli in vse, kar je ukradel, še pri njem dobili. S konca je menda vse tajil, zdaj pa že spoznal, da je on razbojni umor doprinesel. Pred kakema 2 letoma je tudi nekdo urarja Meliharja tako pobil in okradel, ali tega menda še vedno nimajo. Tedaj je prav velika sreča, da so ga tako hitro zasačili.

Drobtine.

Gospodarstvene. Francoz Ponsard iz Chalonsa pravi, da ni dobro krompirja pred mesecem junijem saditi, zato ker mu mraz in medna rosa škodujeta in storita, da krompir gnjiti začne. Potem pa se tega ni treba bati, ker nastane stanovita toplota.

Cukrena pahovka — (holcus saccharatus). Slavni prof. Ottavi v svojih „podukih za kmeta“ o tej pahovki takole govori: „Priporočam vam jo, kakor vsak drugi izmed najboljših pridelkov, ne sicer zavoljo cukra ali alkohola, ker se vam ne splača, ko bi jo v ta namen sejali, ampak sejte jo kot travo za pičo in za sladek sirup, s katerim se dajo slaba vina močnejša narejati. Če jo sejete meseca aprila, ali perve dni maja, za pičo ali klajo, boste tri obilne košnje imeli. — Če stebela poberete, kedar je seme dozorelo, in jih na drobno sesekate, v možnarju stolčete in stlačite (sprešate), dobite prav sladke tekočine (soka). Ako to tekočino, pri ognju zgoščeno, v vinski mošt, preden zavre, vlijete, imeli boste veliko bolj okusno, žlahtno in hranljivo vino, kakor bi pa samo ob sebi bilo.“ Tedaj velja tudi to poskusiti! (U. G.)

Duhovske zadeve.

Kerška škofija: Č. g. Cepic Franc gre za provizorja na Reberco; — č. g. kaplani so prestavljeni: Milar Pavl v železno Kaplo, Oswald Jož. v Gustajn in Travn Juri v Šent-Jurje pri Zili.

Lavantinska škofija: G. Martin Ivanec je dobil faro Šmarje in g. Franc Feihtinger faro št. Pavel pri Priboldu. Za tarne oskerbnike so postavljeni: g. Jernej Guzaj pri sv. Andreju, g. Matevž Vrečko v Gajrah in g. Mihael Milošič oskerbnovavni kaplan k sv. Benediktu na Goričkem. Sled. č. g. kaplani pa so prestavljeni: Lorenc Fotočnik v Konjice, Janez Pajek v slov. Bistrico, Ferd. Jahn v Šmarje, Andrej Vodeb v št. Pavel pri Priboldu, Jož. Masten v št. Tomaž pri veliki Nedelji, Jan. Horvat v Šoštanj; Matevž Košar k sv. Ani na Krempergu; Andr. Repič v Najšberg, Jakop Pečnik v Rogatec, Franc Petan v Zibiko; Luka Jeriša na Tabor, Jož. Hajšek na Planino, Franc Pintar v Dramlje, Lavoslav Gregorec v Marnberg, Franc Jančar v Negovo. — G. Franc Vračko, jubilar in penz. fajm., je umerl. R. I. P.!

Loterija.

Gradec: 53. 34. 36. 58. 1.

Dunajska borsa 28. aprila 1865.

Novi zlati	5.12 1/2
Srebro	106.35